

UNA NACIÓ, UNA LLENGUA

Jaume Corbera i Pou (Mallorca)

»El parlar après primerament, amb l'adquisició de l'expressió verbal —i simultàniament del pensament conceptual—, és per a cada individu una dada de base constitutiva de la personalitat. Aquest parlar «maternal», és a dir transmès per la mare i la cèl.lula familiar, ocupa una plaça única, cabdal per a cada un, com ho revelen tant els psicòlegs com els lingüistes. És la primera marca del grup, del medi, sobre l'esperit. Amb l'adquisició successiva del sistema fonològic, del signe-frase, del sistema gramatical i del lèxic, es fa l'adopció dels modes no solament de comunicació sinó també d'aprehensió de la realitat propis a la col·lectivitat, durant la fase formativa del pensament individual». (Roland BRETON, *Géographie des langues*, París, P.U.F., 1976; pàg. 31)

La llengua és un dels senyals d'identitat més clars d'una persona i, per extensió, d'un poble. Tota persona aprèn la realitat que l'envolta per mitjà d'una llengua, que conforma el seu present. I, en els casos més normals, la llengua de la persona és la llengua del poble en què viu. Perquè la llengua no és un fet individual, sinó un fet social; és un codi de comunicació entre molts d'individus que el posseeixen comunament. La llengua, bagatge cultural de tota una comunitat, és el senyal extern més clar d'una entitat nacional.

Aquest valor de la llengua com a distintiu nacional ha estat ràpidament comprès per tots aquells poders colonials que han volgut dominar nacions diferents d'aquella de la qual eren sorgits. Aquesta ràpida comprensió de la diferència lingüística com a diferència nacional ha duit tals poders a l'intent immediat d'anihilació de totes les llengües que no fossin la seva caigudes sota el seu domini, com a únic mitjà efectiu d'eliminar la consciència nacional dels pobles conquistats. Exemples d'aqueixa actitud del poder envers les llengües dels països aliens dominats n'hi ha a balquesna, però sense anar més lluny en trobem a casa nostra.

Efectivament, Espanya (= Castella) va començar ja el segle XV, amb els «Reis Catòlics», a foragitar el gallec de les institucions oficials, no va acceptar l'existència (cooficial) del basc fins al segle XX (1930), va prohibir l'ús del català a partir del segle XVIII i ha ignorat sempre la particularitat lingüística asturiana o aragonesa. L'objectiu d'aquesta conducta dels governants espanyols, antics i moderns, és i ha estat sempre un: aconseguir una nació espanyola, nació que ells veien que no existia i que només podien assolir esborrant els senyals d'identitat dels pobles diver-

sos que havien sotmès, i començant, naturalment, per les llengües de cada un. Amb això no feien, tot s'ha de dir, més que copiar el model de França, capdavantera a Europa de la persecució lingüística i pionera en la descatalanització de les comarques del Nord cedides el 1659 pel Rei castellà d'Espanya.

Tanmateix, i malgrat la forta pressió —i repressió— exercida, sobretot durant l'època franquista, damunt la llengua catalana, aquesta s'ha mantingut viva i majoritàriament tot al llarg del nostre territori nacional (amb l'excepció del territori sota dominació francesa) fins als nostres dies. A la fi, veient els espanyols que no podien continuar la tàctica de l'eliminació per la força, ja que aquest mètode no s'avenia amb l'aparença de *democràcia* formal de què es vestiren a la mort de Franco, van decidir fer-ho d'una manera molt més subtil: concedint-li uns petits drets teòrics, sempre subordinats a la supremacia del castellà, en una relació semblant a la que subordina els «estatuts d'autonomia» a la Constitució espanyola. Així, ara *hi pot haver* escola en català, amb una certa facilitat al Principat de Catalunya, però amb moltíssimes de traves al País Valencià i a les illes Balears; ara *hi pot haver* televisions o ràdios **regionals** en català, però *no pot haver-n'hi* cap de **nacional**; ara *hi pot haver* els carrers retolats en català, *hi pot haver* indicadors en català, *hi pot haver* impresos oficials en català...; *hi pot haver* de tot, però *no cal* que hi hagi res, a pesar que els Parlaments de les tres comunitats autònomes en què ens han dividit hagin promulgat unes lleis positives de «normalització» o de «ús i ensenyament» de la llengua que teòricament són de compliment obligat. Perquè, què passa si les institucions implicades no compleixen la llei? Doncs no passa res, absolutament. La llengua espanyola, però, sí que *ha d'ésser* pertot, perquè és l'única reconeguda explícitament per la Constitució, és l'única oficial a tot l'estat, és l'única practicada pel **seu** exèrcit i per la **seva** policia, és l'única exigida a les cadenes de TV privades, és l'única que *ha d'ésser obligatòriament coneguda* per tots els súbdits, és l'única exigida a les etiquetes dels productes comercials, és l'única parlada per molts de milers de persones originals de terres castellanes que viuen als Països Catalans, i per alguns altres milers d'indígenes que s'han passat definitivament al bàndol dels vencedors.

És clar que, amb aquestes condicions de superioritat legal absoluta del castellà, el català no pot recuperar mai la seva dignitat de llengua normal del nostre poble. I el fet és que, sobretot a València i a les Balears, la castellanització avança i la llengua del país continua essent marginal i sense presència notòria a la vida pública.

Quant a Catalunya Nord, la francesització **democràtica**, sense ni tan sols la concessió d'uns mínims drets simbòlics, sembla ja quasi assolida

i les perspectives en la situació actual per al català són pràcticament inexistents.

Davant la desfeta previsible tan sols hi ha, doncs, una alternativa: com qualsevol poble lliure i normal del món, hem de tenir la nostra llengua, la catalana, com l'única oficial i general a la nostra societat. Només quan el català sigui necessari, no simplement «possible», podrem tenir la seguretat que la nostra nació i la nostra llengua subsistiran.

EL BARCO DE DON ANTONIO MARIA

Pere Ribera i Pinós (Barcelona)

Ja teníem el GEC, els verinosos, el Tubau, les llistes de TVV, el González Lizondo fent de les seves (darrerament sembla inclinat a la lingüística i a la gastronomia) i els del Centro Cultural Mallorquí. Ara, per a ofrenar noves glòries a Espanya s'hi ha sumat en Badia Margarit, sí, Don Antonio Maria, el que va fer la *Gramática Catalana*, publicada per l'editorial Gredos de Madrid. Aquest bon home, paradigma del pactisme i del bon seny tan característic dels nostres verals, ha introduït els del GEC, — aquells qui ara es fan dir «Els fantasmes del barco»—, a l'IEC, i els ha rebut per la porta gran, sense miraments. Sembla que les seves aportacions de barbarismes castellanitzants, així com la seva fòbia contra tot allò que soni genuí o català de fora de la ciutat de Barcelona, ha esdevingut imprescindible a l'hora de fer un nou diccionari de l'IEC. I això ho fa el president de la Secció Filològica, que mai no havia gosat dir ni ase ni bèstia per tal de no ferir ningú. Sembla que, com que aquests nois del GEC, rebotats d'altres àrees de treball, i després de castigar-nos amb el seu model provincià de la llengua des de tots els mitjans de comunicació, ara també ens castigaran des del seu diccionari, ja que hi actuaran d'assessors. Fins que vindrà un dia no gaire llunyà, pel que sembla, que els catalanoparlants nord-occidentals haurem de demanar perdó per no saber que paraules tan usuals i habituals en la nostra parla com ara *adés* o bé *enguany*, han esdevingut arcaïsmes o fórmules pedants des que la colla del «barcu» així ho van fer saber a l'IEC i a la resta dels humans que encara gosem parlar català normalment.

Algú (hi ha d'haver gent per a tot en aquest món) podrà dir i proclamar des de tribunes públiques que això és un signe de normalitat i de renovació de la llengua. Tampoc no hi haurà qui s'estigui de proclamar